

Živilė Galdikienė

Laiškai, kurių tu niekada negausi

Romanas, įkvėptas
tikros istorijos

Alma littera

„Jei norime gyventi ir mylėti visa širdimi, ir žengti
į pasaulį jausdami savo visavertiškumą, turime kalbėtis
apie mums kliudančius dalykus, ypač apie gėdą,
baimę ir pažeidžiamumą.“

Brené Brown

Paula

Jis tylėdamas knebinėjo vištienos maltinukus lėkštėje, susikaupęs uoliai krapštė kiekvieną džiovinto prieskonio spygliuką. Nekentė rozmarinų, o ji užsimiršusi vėl dosniai įbėrė jų į faršą. Džiaugėsi bent tuo, jog šįkart nesulaukė jokių priekaištų, kad jis visgi valgo tuos išoperuotus maltinukus. Kitais kartais tiesiog nustumdavo lėkštę ir metęs kokią repliką užsidarydavo darbo kambaryje, savo celėje. Paula pasijusdavo nejaukiai užėjusi sutvarkyti tos jo celės. Jai atrodydavo, kad ten įsikūręs kažkas kitas, ne jos vyras Domas. O gal ir jis, tik gyvenantis kitą gyvenimą? Itin privatų, slepiamą nuo jos po devyniais užraktais. Toje jo celėje ji kaskart pasijusdavo svetima. Šluoste braukdavo per išjungtą tylintį kompiuterį, per beveidžius segtuvus, knygų nugarėles, tarsi tais prisilietimais bandytų išgauti, išglostyti kažką jai neprieinamą informaciją su žyma „visiškai slaptai“, tačiau darbo kambarys ir visi jame esantys daiktai – jo daiktai – likdavo nebylūs. Uoliai saugojo tai, ką jis iš tiesų galvoja, ką jaučia.

Stalą vakarienei buvo užklojusi bizantiškais raštais išmarginta staltiese, padėjusi geruosius vestuvinius sidabro įrankius, klasikinį „Villeroy&Boch“ pietų servizą, išblizgintas vyno taures. Norėjo sukurti šventišką sekmadienio nuotaiką. Paskui dingtelėjo, kad visos tos pastangos įtikti tikriausiai skirtos ne jam,

o sau pačiai. Visi tie blizgalai vyrų dažniausiai neveikia. Darskart įsitikino. Pokalbis nesirišo, nuotaika buvo prėska – juto ją lyg pelenus ant liežuvio. Taip ir sėdėjo tylėdami beveik pusvalandį.

Paula pakilo, paėmė nuo kavos staliuko išmanųjį. Juk Domas vis vien nesikalba. Klestelėjo atgal ant kėdės ir nėrė į margą veidaknygės naujienų srautą. Nejaukaus vakaro prieblandoje balkšva ekranėlio šviesa ją savotiškai guodė. Netrukus akys užkliuvo už standartiškai socialiniuose tinkluose pranešamos naujienos.

– Eva laukiasi. Antro. O neapasakytum, kad nėščia, nors jau šeštą mėnesį skaičiuoja. Pilvas vos matyti, – pasakė norėdama išvaikyti nesmagią tylą. Ir nusiplikė savo pačios žodžiais. Kodėl prakalbo būtent apie tai? Eva – klasiokė. Ne itin išvaizdi, ne per guviausio proto, bet ištekėjusi ir bene pirmoji iš klasės merginų susilaukusi vaiko.

– Ir ką?

– Nieko. Tiesiog norėjau pasakyti...

– Pasakei.

– Gal dar bulvių košės? – jos balse nuskambėjo frustracijos gaidelė. Pajuto smiliumi įkyriai trinanti raižytą peilio rankenėlę.

– Ne, ačiū. Sotus. Suvalgau, kas lėkštėj, ir einu prie kompo. Reikia vieną laišką perskaiityt ir kai kam paskambint.

– Sekmadienio vakarą? Negi negali palaukti?

– Ne.

– Supratau.

– Dar neįdėjai į feisbuką įmantraus savo stalo dekoru nuotraukos? – sarkastiškai mestelėjo jis, nebaigęs valgyti atsistojo ir išėjo. Lėkštėje liko kėpsoti išknaisiota mėsa, išmurdyta bulvių košėje, ir išniekinto rozmarino šakelės, primenančios po Kalėdų nudžiūvusios eglės spyglių nuobiras. Šiukšlėlės. Visai kaip ji pastaruojų metu.

Gydytoja liepė jai bent tris mėnesius leisti organizmui pailsėti. Stresas. Reikia laiko atsigaityti. Ir du pastaruosius mėnesius jis jos nelietė... Visai. Tarsi būtų į ją nusideginęs pirštus ir supratęs,

kad ji pernelyg pavojinga. Toksiška. Ėsdinanti. Turbūt taip ir yra, jei jos kūnas negali išlaikyti vaisiaus, jei išstumia jį, vos jam pradėjus nokti. Dešimt savaičių. Daug ar mažai? Turbūt užtektinai, kad spėtų pasimatuoti būsimų tėvų batus ir atsiriecti gabalą gražios ateities – avansu. Nežinojo, kuris iš jų laukė vaikelio labiau. Turbūt Domas. Bet, viltims sudužus į šipulius, garsiausiai ir dienų dienas raudėjo ji. O jis tik užsidarė savo darbo kambaryje ir tylėjo. Daug dirbo ir tylėjo. Celės juk tam ir skirtos. Dar knebinėdavo maistą ir retkarčiais išeidavo pasportuoti. Kartą įsakmiu tonu liepė jai pakartotinai nueiti pas gydytoją ir pasidaryti visus įmanomus tyrimus, išsiaiškinti priežastį. Tada ji, degdama įsiūčio raudoni, išrėkė, esą tegu pats eina ir tikrinasi. Gydytoja pasakė, kad įprastai netiriama iki trečio tokio įvykio, nebent pacientė pati to norėtų. Pasitikrino. Dėl jo. Nieko bloga nerado. Domas lyg ir atlyžo, bet ji jautėsi akylai stebima. Nepatikliai, įtariai. Tarsi būtų kalta dėl to, kas įvyko. Žinoma, ir pati save ėdė, kol suvokė, jog priežasčių gali būti tūkstančiai ir dauguma jų – mikroskopinės, nepriklausomos nuo moters valios ar pastangų, tuo labiau norų. Išraususi visus poelgių užkaborius, savo kaltės įrodymų nerado ir galiausiai liovėsi ieškoti. Galvojo, jei būtų dvidešimties, turbūt būtų negyvai save užgraužusi. Vėlyva motinystė kartais į naudą. Tfu, ne motinystė... nėštumas. Nesėkmingas.

Girdėjo, kaip jis už uždarytų durų įnirtingai tarškina kompiuterio klaviatūros klavišais. Skambėjo jo įniršio, o gal nevilties *Requiem*. Nė karto jai nepasakė, kad jam skauda. Apskritai nesakė, kaip jaučiasi. Nė žodelio. Suprantama. Juk kilęs iš tradicinės patriarchalinės šeimos. Neramios, šiek tiek meniškos sielos berniukas didelėmis patikliomis rudomis akimis ir rusvų plaukų kupeta. Ugdytas su visais tais „ko bliaini kaip merga?“, „ko snarglį paleidai?“ Visi vaikai jų šeimoje buvo auklėjami maunant ant to paties kurpalio – to kietojo. „Pradėk su vaiku cackintis, tai skystalas ir užaugš. Mergos dar dar, joms PMS'ai ir moteriškos

nuotaikų kaitos, tačiau bernai... Neatleistina“, – yra girdėjusi sakant jų šeimos penėtoją didelėmis kaip kuokos rankomis. Tėvas – inžinierius. Ne *skystalo* profesija. Vyresnėlis Domo brolis – Amerikoje su šeima. Gerai prasisukęs kažkokioje gigantiškoje įmonėje, lyg ir automobilių. Šeimos pasididžiavimas. Pats Domas, kokio nors svetimo paklaustas apie profesiją, pro sukąstus dantis iškošdavo esąs projektų vadovas vienoje baldų įmonėje. Visada turėjo ambiciją – o gal raginamas tėvo – pasiekti daug daugiau. Jaunėlė sesuo – šiočia tokia šeimos dėmė. Emigrantų rojuje Anglijoje dirba kažkokius padienius darbelius ir jau gerą dešimtmetį svajoja tapti žinoma muzikante. „Moteris, ko norėt. Ugdyta, rodos, teisingai, daug metų kreipta tinkama linkme, bet va... nieko doro“, – kassyk aiškino jį šeimos galva. Domo motina – tyki, blankaus veido, blausių akių namų šeimininkė, kadaise dirbusi buhalterė. Iš tų žmonių, kurie konformistiškai plaukia pasroviui nepastebėti, neįvertinti, perdėm ramūs, be jokių didesnių sielos maištų, be ryškesnių aistros (bent kam nors) blyksnių. Taip ir prašnara tyliai kaip pūvantys lapai lapkričio vėjyje... Iki pat mirties. Keletą kartų pietaudama jo šeimos namuose Paula vis pagalvodavo, kad tai žiauru ir neteisinga. Kita vertus, niekas tos moterėlės su šakėmis į tokį būvį nevarė, pati laisva valia pasirinko. Ir kuo jos vyras ją kadaise sužavėjo? Kuo ji sužavėjo jį? Liko tik spėlioti. Ar apskritai būta tokio dalyko kaip aistra ir susižavėjimas (įsimylėjimas)? Juk ji visuomet atrodė kaip atšalęs cepelinas. O jos vyras? Jam reikia tokio žmogaus kaip ji, kad bendro gyvenimo kelionėje jaustųsi tas vienintelis, kuris nukauna mamutą, užkariauja visus kraštus, išmeigia vėliavą visose viršukalnėse, o ji nuolankiai pripažįsta jo viršenybę, šlovina ambicingus žygius. Alfa ir jo vaidilutė. Savotiškas, bet veikiausiai ne toks ir retas derinys.

Per tuos trejus su trupučiu santuokos ir prieš tai dar dvejus draugystės metus Paulai iki gyvo kaulo įsiėdė Domo šeimos pokalbiai prie stalo. Tiksliau, visažinyse dvelkiantys trunkūs jo tėvo

monologai su nedideliais jaunesniojo sūnaus balso intarpais ir tylutėliu mamos šnarėjimu: „Gal dar karbonadžiuką?“, „Mieloji, atrodai pablyškusi, ar gerai valgai ir miegi?“, „Sūnau, pasitaisei“ ir panašios rūpesčio išraiškos, o iš tiesų – niekiniai pastebėjimai. Porą kartų ta moteris bandė įterpti pilką savo nuomonę kažkokiu klausimu, tačiau į eilinį monologą įsijautęs jos sutuoktinis, nirtulingai taškydamasis seilių purslais ir spjauydamas nesukramtytus ryžius, kaskart švęsdavo triuškinamą pergalę prieš jos tylų žodinių šlamėjimą. Paula nemėgo jo ir iš moteriško solidarumo palaikė ją, tą bebalsę ištikimą šeimos židinio kurstytoją.

Paula matė, kad jaunesnysis sūnus, jos Domas, peržengęs tėvų namų slenkstį ir pats staiga persimaino. Tarsi tampa tuo, kuo ji nori matyti gimdytojas. Nuryja tikrąjį save ir pateikia artimiesiems kitą savo versiją – tėvo mėgstamą ir vertinamą. Tą niekada neverkiantį, nepalūžtantį, kiek cinišką ir kietą herojų, randantį šmaikščius atsakymus į visus klausimus ir nevirptelint jokiame raumenėliu išsisukantį iš bet kokių keblių padėčių. Geriau užgniauš save negu apvils tą, kuris jį augino. Vėl atsidūręs po nuosavu stogu Domas neretai pamiršdavo sugrįžti į savo tikrąjį būvį. Paulai kartais atrodydavo, kad tas vaidmuo prilipęs jam prie odos taip stipriai kaip kaukė, kaip mankurto širis.

Tą pernelyg greitai vešantį vyrišką *ego* savo vyro elgesio darže ji pastebėjo po kokių dvejų santuokos metų. Iki tol jai kažkas tarsi buvo užlipdęs akis. Meilė, sako. Galvojo, jog tebemyli. Tik truputį kitaip. Kita vertus, jei apie jausmą reikia įtemptai galvoti, tai gal jis jau beišsivadėjęs? Pasižadėjo niekada neleisti sau tapti bedvase būtybe, mimoza, šeimoje neturinčia savo nuomonės. Ji ne iš tokių. Taiki, rami, bet ne bebalsė. Geba banguoti ir šniokšti, jei tik jaučia artinantis grėsmę. Grėsmė jai rodėsi jo nenuilstantis, nebylus stebėjimas po to nelaimingo įvykio. Matė, kad jis kovoja su dvilypiais jausmais. Savaip bando tempti ją iš dvasinės duobės. Daug kartų apkabindavo (tik rankos būdavo kaip suledėjusios), šluostė nuo ašarų išpurtusius skruostus, nešė gė-

lių, pyragėlių – darė, ką geba, jam suprantamais būdais. Tačiau kalbėti, rasti tinkamų žodžių niekada nemokėjo. Auklėjimas. Ji jautė, kad tebemyli, bet tuo pat metu tarp judviejų veriasi praraja... O dar tas tylus žiūrėjimas: brokuota ar ne? Kas bus toliau? Paula norėjo tikėti, kad sėkmingas nėštumas ir krykštaujantis raudonskruostis kūdikis gali tą prarają, tą įtarumą sumažinti. Galbūt nepanaikins visiškai, bet sumažins. Tvėrėsi tos minties kaip skęstantysis šiaudo. Keistas posakis, bet būtent taip manė besijaučianti. „Gal tebesu naivi mergiūkštė?“ – pašnibždomis paleido į vakaro tamsą ironija persunktą klausimą.

Paula priglaudė sušalusias pėdas prie jo plaukuotų blauzdų. Domas gulėjo nusisukęs po pūkine antklode – toks šiltas, lygiai alsuojantis.

– Miegi? – tyliai paklausė ji.

– Mm...

– Aš tavęs pasiilgau...

Glostė jam nugarą, pirštais piešdama įsivaizduojamas saules. Nereagavo. Alkani delnai ėmė slinkti žemyn, pirštai palindo po jo trumpikių guma. Urgzdamas pasimuistė.

– Ne šiandien, Pa, – sumurmėjo.

– Man vaisingos dienos...

– Reikėjo pasitarti iš anksto.

– Kaip? – jos lūpose pakibo neslepia ma nuoskauda.

– Labanakt. Pakalbėsime kitą dieną, – iššvokštė jis, veidu įsikniaubdamas į pagalvę.

Ji nieko neatsakė. Keletą minučių gulėjo ant nugaros, atviromis akimis žvelgdama pro naktinių užuolaidų tarpą. Įsprūdęs miesto šviesų pluoštas buvo pripaišęs geometrinių figūrų ant miegamojo grindų ir paveikslų. Šešėliai sujudėdavo, mainydavosi ir nuplaukdavo, gatve tykiai pravažiuojant vienišam auto-

mobiliui. Akies kamputyje kaupėsi sūrymas. Nubraukė ranka. Ta pačia, kuria lieté jį. Reikia laiko... Derėtų susiprasti... Bet negi jis nenori kuo greičiau pamėginti vėl? Juk ji tada kentėjo fizinį skausmą, ne jis. Ji kentėjo *daugiau* – svėrė išgalvotomis emocijų svarstyklėmis. Prasivarčiusią valandą ar pusantros miegas prislėgė sunkiu akmeniu. Sapnavo ištisas nesąmonių virtines, kaip ir kasnakt pastaruosius mėnesius.

Kitą vakarą po darbo Paula beveik tekina skuto į maisto prekių parduotuvę ir namo. Buvo užsidegusi išbandyti naują receptą, gardžiai ir spalvingai nupasakotą bendradarbės, grįžusios iš Graikijos. Pajuto, kad jau ne pirmą kartą po *to įvykio* karštligiškai kažko imasi ir pasineria stačia galva. Bet jis juk elgiasi taip pat – dirba, dirba, dirba. Gal taip geriau? Tik jos aistra kokiai nors paikai naujovei tuoj pat ataušdavo, o jo aistra darbui beveik nekito. Turbūt jautė, kad jei sustos, atsitiks kažkas neišvengiamas. Kažkokie vidiniai kataklizmai. Bijojo tų pavojingų vidinių pauzių, kai lieki vienas su savo mintimis. Gali subyrėti. O tie visą gyvenimą ant kieto kurpalio mauti vyrai subyrėti juk negali. Ne, jis ne koks *skystalas*, ne koks išgveręs kledaras. „Moteris gali bliaut ir jos nuotaikos gali keistis kad ir šimtą kartų per dieną, o vyras kitos padermės, kito plauko būtybė, jo nuotaika turi išlikti stabili, kad ir kas nutiktų“, – kadaise lengvai įkaušęs, laistydamas degtinę beveik horizontaliai laikomoje taurelėje, profesorišku tonu dėstė jo tėvas, visiems šeimynykščiams sėdint prie vakarienės stalo. Motina klausėsi nuolankiai nunarinusi galvą. Turbūt ne tik Paulai tada šmėstelėjo, kad ta bebalsė moteris tuose namuose yra ta stabilioji, ramioji nuotaikos linija, ta konstanta. Žinoma, niekas jai to garsiai niekada nesakė. Juk ji – moteris. Vien tai leidžia tvirtinti ją esant permainingo būdo, nestabilią. Moterims beveik viskas atleistina. Išskyrus per garsiai reiškiamą

nuomonę. Kam kalbėt, kam patylėt. Jų protas juk veikia kitaip – buitiškai. Karbonadžiukai, kotletukai, vaikai, laimingas vyras. *Kinder, Küche, Kirche*.

Grįžusi namo Paula nusispyrė batus, mikliai persirengė ir suskubo iškrauti produktus. Džiaugėsi, kad Domas dar neparširadęs. Ir neturėjo. Juk arė toje *užknisančioje* baldų įmonėlėje paromis. Tik dabar pastebėjo, kad pagal receptą teks vėl dėti rozmarinų – ant bulvių. Gal pavyks pakeisti kuo kitu? Šiokia tokia smulki variacija neturėtų sugadinti autentikos. Gamino neskubėdama, fone skambant „Cigarettes After Sex“ muzikai. Šita pastaruoju metu Paulą veikdavo raminaimai. Beveik medituodavo smilkstant smilkalams, degant aromatinėms žvakėms arba jaukiai čirškant valgiam, kol į saulės rezginį vėl smogdavo šviežiai išgyventa netektis. Tos akimirkos neišvengiamai ateidavo kasdien, pačiu netikėčiausiu laiku, lyg bepročio kliedesių protrūkiai. Visur ėmė regėti išsiviepusias mamas su kūdikiais vežimėliuose arba apskritus sirpstančius moterų pilvus. Tai tiesiog dirgino įjautrintą regą. Atrodė, kad visata iš jos šaiposi. Po akimirkos suimdavo save į rankas... iki kitos nerimo bangos. „Niekis, su laiku praeis. Išgyvena kitos, išgyvensiu ir aš. Tereikia būti kuo labiau užsiėmusiai. Arba ne... Nueisiu pas psichologą progai pasitaikius. Aišku, Domui apie tai nė šnipšt. Argi suprastų?“ – klaidžiojo painiuose savo svarstymų ir pasirinkimų labirintuose.

Baigdama gaminti brūkštelėjo žinutę: „Kada parsirasi? Baigiu ruošti vakarienę. Laukiu.“ Atsakymas atskriejo neįprastai žaibiškai: jis stovi spūstyje netoli centro, netrukus bus namie. Pusę aštuonių vakaro? Galima sakyti, ankstyvas. Mėsa ir bulvės dar turėjo pasitroškinti keletą minučių. Paula panoro pasižiūrėti į veidrodį. Pauostė palaidinę – buvo prisigėrusi ruošiamo maisto, kvėpalų ir prakaito kvapų. Tikra mišrainė. Susigėdusi nulėkė į vonios kambarį, tada į drabužinę persirengti. Apsivilko melsvą įimtą per liemenį suknelę su raukiniais ant rankovių. „Ne, kiek per puošnu“, – nutarė žvelgdama į veidrodį. Jis tuoj parvažiuos,

reikia paskubėt. Užsivilko Domo ne kartą komplimentais įvertintą siaurą pelenų rožės spalvos sijoną iki kelių ir aptemptą baltą trumparankovę palaidinę. Sekretorės įvaizdis, bet jam toks patinka... Pasisuko šonu priešais veidrodį. Ranka nevalingai nuslydo link pilvo apačios. Paglostė apleistą būstą. Juk tai turėjo būti saugūs maitinantys namai jos kūdikiui... Pajuto, kad graudulys ima smaugti gerklę ir tvenktis akyse. Priepuolis artėjo. Ir vėl. Pilvo apačia tebebuvo kiek atsikišusi, lyg ten kas tebegyventų. Karčiai šyptelėjo. Kiti figūros ypatumai liko nepakitę: tokia pat liekna kaip visada, tik kaštonų spalvos akys prigesusios. Kažkas jai taip sakė dar iki nelaimės. Dabar aiškiai įžvelgė ir pati. Džiaugėsi, kad darbe niekas nieko neįtaria. Nebent plepioji intrigų ieškotoja Egidija. Paula dar niekam nebuvo prasitarusi, nors knietėjo. Nežinojo net abiejų tėvai. O galbūt tik apsimetė, kad nežino? Mamos juk visada jaučia. Visgi tylą kartais yra auksas... Abipusė tylą.

Išgirdo spynoje energingai trakstelint raktą. Kai kada Domo judesiai kaip du vandens lašai būdavo panašūs į jo tėvo. Paula patyliukais šypsodamasi stebėdavo, kaip tuščiai, kaip neapskaičiuotai kartais demonstruojamas vyriškumas, jėga. Tarsi rakinant duris jos reikėtų itin daug.

Koridoriuje Domas garsiai nusispyrė batus, į grindis dunks-
telėjo nešiojamasis kompiuteris.

– Labas. Pačiu laiku.

Išgirdo gana džiaugsmingą Domo „labas“, sušnarėjo vyniojamasis popierius.

Gėlės?

Persirengęs jis atėjo į virtuvę ir padavė puokštę švelniai violetinių eustomų.

Jos mėgstamiausių.

– Gražiai atrodai, – pagyрэ.

Nuskambėjo nuoširdžiai. Žiūrėjo tiesiai jai į akis. Ji matė: grįžo tas šiltas, tas jos taip išsiilgtas žvilgsnio medus. Po ilgų įtemptos tylos mėnesių ir neliečiamosios vaidmens Paula pasi-

juto lyg vysti pradėjusi gėlė, netikėtai gausiai palieta gaivinančiu vandeniu.

– Ačiū, – ištarė pirštais švelniai brūkštelėdama jam per pečių. – Dabar sėskis prie stalo. Tikiuosi, tau patiks. Kai kas naujo. Tavo nekenčiamų prieskonių nedėjau, nors pagal originalų receptą jie būtini.

Domas dusliai sukikeno ir demonstratyviai keliskart brūkštelėjo peilį į šakutę.

– Greičiau ragaujam!

Žiūrėdama į jį, su nuoširdžiu džiaugsmu lapnojančią jos pagamintą maistą, Paula negalėjo patikėti, kad tai tas pats žmogus, kuris ištisas savaites buvo išėjęs iš savo įprasto pavidalo. Dingęs be žinios. Prie stalo pats užvedė pokalbį. Gyvai plepėjo apie darbo dieną, pasidomėjo, ką ji norėtų nuveikti savaitgalį. Paula neleido sau garsiai stebėtis tokia staigia permaina. Bijojų drastišku klausimu nubaidyti džiaugsmo akimirką. Tos akimirkos trapios nelyginant drugys, tad tiesiog įsiliejo į jo nuotaikos tėkmę ir leido sau joje turkštis, nors po ta permatoma laimės gija išvelgė nerimo šešėlį. Nerūpestingą krykštavimą ir giedrą džiaugsmą ne kartą yra temdęs tamsus debesis; baiminosi, kad tas pat nutiks ir su jo vienadiene nuotaika. O gal ji tiesiog nebemoka atsipa-laiduoti ir iš širdies džiaugtis taip, kaip socialiniuose tinkluose geba kitos su visomis tomis *#onlygoodvibes*, *#happywife* ir *#familygoals* grotažymėmis?

Šįvakar norėjo vėl pabandyti... Buvo vaisingų dienų pikas. Ji nieko labiau netroško už kūdikį. Buvo tuo tikra. Paula liko beveik paskutinė tarp draugių, grupiokių, klasiokių, neturinti vaikų. Trisdešimt ketveri jai ir trisdešimt šešeri jam stukseno į nugarą. Abiejų gimdytojams atžalų reprodukcinis traukinys atrodė begarmas į bedugnę. Kartą, kauštelėjusi nuo raudonojo vyno, prie jo šeimos pietų stalo Paula sviedė pačiai sau netikėtą apibūdinimą: „Mes – kaip peraugę aguročiai ar persirpę vaisiai: naudos dar yra, bet skonis jau nebe tas.“ Kikeno pati viena ir

labai trumpai, nes tuojau pat buvo nutildyta svilinančio Domo žvilgsnio ir krenkštelėjimo. Ir kas paskatino driokstelėti tokią kvailą frazę? Turbūt tai buvo apgirtusi gynyba nuo visų įkyrėjų klausimų ir komentarų nusibodusia tema.

Iki pirmojo nėštumo tas išorinis spaudimas tiesiog sprogdino ausų būgnelius, o dabar... Suprato, kaip smarkiai iš tiesų pati to nori. Bet iki šito sąmoningo noro nueitas erškėčių dygliais nusėtas kelias.

O kur jūsų vaikučiai? Gandrai niekaip neatskrenda? (Išskrido. O ką?)

Negi vaikų nenorit? Aš tai sakau, kad truputį savanaudiška taip gyvent. Jau seniausiai laikas pokyčiams. (Oi, tikrai? Atsiprašom, nežinojom! Būtiniausiai įrašysim į savo šių metų *to do list'ą*.)

Pavasaris už lango, gal ir jūs apie pagausėjimą jau svarstot? (O kiti metų laikai netinka?)

Chebra, jums jau laikas galvot. Mudu su Vaiva tai va jau trečio laukiam. (Sveikinu! Jūs rekordininkai! Ir norėdami nepavysim. Tik nežinojom apie dalyvavimą *vaikavimosi* lenktynėse.)

Ištisa banguojanti jūra: draugų, giminių, pažįstamų, nepažįstamųjų klausimai, paraginimai, pastabos. Visi kiti žinojo, kas Domui su Paula geriausia, tik ne jie patys. Ji puikiai prisiminė ir tuos lipnius (kiek tai įmanoma tokio tipo vyrams) Domo tėvo pasiteiravimus. Keletą kartų po pietų ar vakarienės jų namuose, šildantis su puodeliu kavos ar taure vyno rankoje, tėvas pasivesdavo ją neva į šalį ir kvosdavo: „Kaip ten pas jus su vaikų reikaliukais? Klausiu, nes matau, kad vyno ir kavos neriboji. Jei reikia kokio gero specialisto, turiu pažįstamų, galėtumėt pasirodyt. Juk ne jaunyn einat. Sūnui tai dar nieko, jis juk vyras. O moterims tas laikrodukas tiks greičiau... Bijau, kad nepavėluotumėt, supranti? Ligų, apsigimimų tikimybė didesnė. Ir šiaip seni tėvai vaikui... Paskui daržely seneliais vadins, šaipysis.“ Tąkart ją tiesiog fiziškai sutampė. Kažką nerišliai sumurmėjusi nuėjo į vonią apsišlakstyti veido vėsiu vandeniu. Buvo prieš metus susi-

tuokę. Jai – trisdešimt su trupučiu. Abiejų tėvai tuomet lengviau atsikvėpė, tarsi būtų jautę, kad ta santuoka (*siaube siaubeli, kokia vėlyva*) – gero ir teisingo gyvenimo laidas, kad dabar kaip iš gausybės rago ims piltis anūkėliai. Tai štai, jai jau beveik trisdešimt ketveri, jam – plius dveji. Sąskaitoje – krūva bandymų ir viena netektis. O kiek legendų apie juos prikurta! Kūrė, porino, kas tik netingėjo: ir pažįstami, ir bičiuliai. Neva jiedu bandą prisikviesti gandrų dar nuo draugystės ištakų – juk ne jaunikiškai susitikę. Paula įsivaizdavo kelių pažįstamų davatkiškų moterų linksėjimus ir gedulingus porinimus: „Vargšeliai, vis bando, o va niekaip“, „Gal vaisingumo bėdos? Žinia, dažnas dalykas šiais laikais.“ Paradoksas: beveik visos rūpestinguolės buvo jau išsiskyrusios arba pačiame skyrybų apogėjuje, dauguma sunkiai tvarkėsi su savo isteriškais, pernelyg jautriais ar hiperaktyviais meilės vaisiais. Ak, kokie įdomūs buvo joms svetimi gyvenimai, nors savieji pridergti iki pažastų – smirda iš tolo. Apsivemt galima. *Noliferės*, ir tiek.

Į krūtinę kliūstelėjo karščio banga. Paula jautė, kad negali leisti sau ilgai mardyti tame pyktyje. Tik ne šiandien.

– Skanu, bet būtų dar skaniau, jei vakarienę pagardintume normaliu dialogu, – ūmai sukruto Domas. – Tu šiandien neįprastai tyli.

– Nejaugi? – paklausė ji apsimestinai naiviai. Nenorėjo gaudinti vakaro priekaištaudama, kad tai jis buvo davęs tylos įžadus ir kankino ją šitiek dienų. Tarytum jis tylėti gali, o ji turi būti radijas, užpildantis nejaukias ilgas pauzes: kažką balbatuoti, o ką, ne taip ir svarbu.

– Šiandien gavau pasiūlymą pusmečio stažuotei Prancūzijoje, Paryžiuje. Direktorius neoficialiai prasitarė, kad paskui aukštesnė pozicija praktiškai garantuota.

Tai štai kur slypi tos momentinės laimės šaknys.

– Ir tu... sutikai? – Paula kaip įmanydama stengėsi slėpti gerkle aukštyn kylantį nepasitenkinimą.

– Aišku, noriu pasitarti su tavim.

– Aha. Gerai. Tarkimės.

Drungna jos reakcija kiek atvėsino džiaugsmingą jo įkarštį.

– Nesidžiaugi? Taigi matau. Klausyk, man čia tokia galimybė... Tai yra mums abiem, – pasitaisė jis triskart sumirkčiojęs, lyg meluotų.

Galimybė? Jai? Kokia? Mesti darbą, įprastą socialinį ratą, vienai vieną palikti mamą ir dėl pusmečio vilktis paskui jį į užsienius kaip kokiai tingiai turčiaus žmonai? O kaip dėl vaikų? Tokiai prokrastinacijai ji neturėjo jokio ūpo. Jo karjera negali būti aukščiau visko. Prisišaukė mat pokytį tarškindamas klavišais. Tai aišku – juk arė už penkis, savo šeimai skirto laiko sąskaita.

Paula nurijo irzulį.

– Viskas gerai, man tik reikia tai suvirškinti... Suprask, ne viskas taip paprasta. Kada ta tavo stažuotė numatyta? Ar tikrai man verta važiuot kartu? – neva palaikė pokalbį.

– Po trijų mėnesių. Yra užtekinai laiko pasiruošti. Važiuojam abu, prasiblaškytum. Gal naujų veiklos idėjų gimtų... Ir šiaip pailsėsi nuo... Iš mano algos juk ir dabar galim drąsiai išgyventi.

– *Ok.*

Kurį laiką abu įnirtingai dirbo žandikauliais smulkindami maistą ir tarškindami stalo įrankiais. Prie to tylos stalo tetrūko cikadų svirpimo. Atrodė, kad viskas dėliojasi ne judviejų, ne jos naudai. Paula bandė sukelti sau džiaugsmą dėl jo karjeros pokyčių, bet tai tebuvo tuščias negyvėlio reanimavimas. Privalėjo pripažinti sau, kad jo darbas šiuo metu jai rūpi mažiausiai. Nieko negalėjo sau padaryti. Galbūt ji šlykšti savanaudė, bet... Beveik išgirdo tą tiksintį biologinį laikrodėlį, apie kurį subtiliai ar nelabai subtiliai vis primindavo kas tik netingėdavo.

Atsigulė anksčiau už Domą ir jau buvo beveik užsnūdusi, kai ant kaklo pajuto vėsią jo ranką. Jis švelniai nubraukė jai plaukus, delnai slystelėjo žemyn, pirštai timptelėjo naktinių marškinėlių petnešėles. Šiltu liežuviu įsisiurbė jai į burną. Baigė jai dar

nė nespėjus dorai įsijausti. Juk nelietė jos šitiek laiko... Turbūt reikėjo manyti, kad tai paguodos prizas ar savotiška moralinė kompensacija už tą triuškinamą šiandienos naujieną ir kaltės prieskoniu atskiestą jo džiaugsmą.

Bėgant dienoms Domas ir toliau elgėsi kaip debesų netemdoma saulė Viduržemio jūros kurorte: buvo vaiskus, švytintis, akinaimai ryškus. Dažnai parnešdavo gėlių ar vesdavosi Paulą į miestą vakarienės. Tas nenatūraliai atgijęs šeimos gyvenimas ūpo jai nė kiek nepataisė. Iš paskutiniųjų stengėsi, bet suprato savyje neturinti pakankamai šviesos. Galvojo, kad karjeros šuolis Domui rūpi net labiau nei kiti jų planai. Galų gale ją ėmė erzinti ir visas kitas perdėtas pozityvas aplink: besišypsantys svetimų žmonių veidai, garsesnis juokas, nerūpestingas sudaužiamų taurių skimbčiojimas baruose, o dar tie nėsčiųjų pilvai, kūdikių vežimėliai... Visi aplink atrodė įminę savo laimės paslaptį, tik ne ji. Suknistas *#onlygoodvibes* aplink.

Draugės vis tempdavosi ją kur nors prasiblaškyti, ragino išeiti į žmones, bet Paulai norėjosi tik sulįsti į savo kiautą ir vėžliškaai jame peržiemoti, tyliai renkant savo suskilusios asmenybės gabaliukus. Nebemokėjo būti tokia kaip kadaise ir neketino apsimetinėti, bet ir širdies atlapoti nenorėjo, todėl rinkosi mielesnę išeitį – savo pačios draugiją.

Kartą, po eilinio jūdviejų keisto trūkinėjančio pokalbio apie vaikus, Paulą nutvieskė suvokimas, kad visuomenėje vis dar priimtina nuryti savo skaudulius arba užsiklijuoti didelį apsimestinio abejingumo pleistrą ir nulupti jį nebent tada, kai dvasinė votis pratrūksta ir iš jos visu smarkumu ima veržtis dvokiantys pūliai. Kai nebepaslėpsi. Bet tada dažniausiai jau būna vėloka... Tikriausiai nepriimta rūpintis savo psichine sveikata. Juk jos Domas – neblogas viso to pavyzdys. Ji kuo puikiausiai žino jo

nuomonę. „Būk vyras.“ „Ko čia snarglį paleidai?“ „Daugiau optimizmo.“ „Pažvelk į veidrodį, pasakyk sau, kad esi nuostabi, ir pasaulis pražys visai kitomis spalvomis.“ „Depresija – ištižusių liurbių ir poniučių liga.“ Jis – iš tos didžiulės žmonių masės, kuri užsimerkia prieš tikrąsias problemas ir apgaudinėja save, esą viskas klojasi kuo puikniausiai. Tikriausiai taip savotiškai lengviau? Juk nesinori kvailai kyšioti vienišos galvos rékaujant, kad tau negera, kai visi feisbukai ir instagramai pilni besišypsančių gražuolių ištekintomis kojomis, pūstažandžių kūdikių, naujutėlaičių automobilių su dovanų kaspinais, atostogų lyg iš atviruko, sužadėtuvių, vestuvių, karjeros viršukalnių ir šiaip viršukalnių. Nevykėliškai, liūdnei ar pilkai – taip niekaip – gyventi nepriimta. Ir ne tik socialiniuose tinkluose. Visur. Iš sovietinių ribojimų ir neprieklių pančių išsilaisvinęs dažnas vis dar skuba pranešti gyvenąs pabrėžtinai gražiai. Skaudėti turi tyliai. Aimanuoti neestetiška, nebent gyvenimo būdo laidose ir blizgiuose žurnaluose. Ir tai – tik žinomų žmonių privilegija... Savaimė suprantama, viskas darytina ne bet kaip, o nusipudravus veidą, pasisukus tinkamu rakursu, laidos vedėjai ar žurnalistei klausinėjant pašnekovo (pašnekovės) pasitelkus patetiškas intonacijas, kad rypavimai būtų įtikimesni ir tauresni. Žodžiu, žiniasklaidos triukai, per šviesmečius nutolę nuo eilinio mirtingojo realaus gyvenimo ir jo bėdų.

Gal būtų buvę lengviau, jei Paula būtų nuritusi tą vidinį akmenį ir išsipasakojusi mamai, draugėms? Kita vertus, ką tai būtų pakeitę? Kūdikio jau nebėra. Vaisiaus, kaip sako medikai. Kažkoks tolimas žodis. Paulai tai jau buvo kūdikis, jos – jų abiejų – vaikelis. Nueis pas psichologą. Gal kitą savaitę. Ne, geriau tada, kai jis išvažiuos. Mažiau bergždžių šnekų, aiškinimųsi. Juk atmintinai žino, ką jis pasakys. Esą pas psichologus vaikšto tik neturintieji ką veikti ir dėl to prisimąstantys visokių depresijų, valgymo sutrikimų ir kitokių nesąmonių. Žodžiu, visos tos bėdos kylančios iš per gero gyvenimo.

Vėšų balandžio rytą Paula pabudo nuo keisto dilgčiojimo pilve. Patyliukais išsirangė iš lovos, įsispyrė į gumines šlepetes ir nusklubėjo į vonią. Vėlavo tik viena diena, dar neverta nieko tikėtis. Visgi nutarė pasitikrinti. Tos kelios minutės byrėjo beprotiškai ilgai. Pasirodė blyški antra juostelė. Apėmė džiaugsmingas drebulys. Ar jam jau pasakyti? Gal verta likti čia, Lietuvoje? Juk visgi skrydis, nors ir trumpas... Ir apskritai, kas ten Paulą prižiūrės toj ypatingoj padėty? Ne, galvoti apie tokius dalykus dar per anksti, bet pasakyti jam reikia.

Įsiklausė: ankstyvo ryto tyla apsigobusiuose namuose oras vos vos vibravo nuo jo kvėpavimo. Domas tebemiegojo. Paula norėjo tornadu įlėkti į miegamąjį, atplėšti jam akių vokus ir šaukti, kad ji vėl laukiasi. Ir kad šįkart viskas bus gerai! Turi būti gerai. Tačiau susivaldė ir nustūmėsi džiaugsmo kamuolį žemyn, kažkur į skrandį, nuėjo užkaisti kavos. Svarstė, kokia balso intonacija ir kokiais žodžiais praneš Domui naujieną. Akimirką užsisvajėjo, kad visai kaip Eva ar kitos bičiulės vėliau galės apie tai džiaugsmingai paskelbti socialiniuose tinkluose. Tik be tų kvailai pompastiškų grotazymių. Truputį vaikiška ir paika, bet nesvarbu. Ji būtinai užsisakys nėščiosios fotosesiją, džiaugsis savo pūpsančiu pilvu, ir visos tos įkyrios aplinkinių replikos pagaliau liausis. Ji norės šaukti apie visa tai pasauliui, nes... kuri nenori?

Domas pabudo po kokių penkiolikos minučių. Paula girdėjo, kaip neskubėdamas rąžosi ir šnara pataluose, kaip basas šlepsis į vonią. Šypsodamasi ji siurbčiojo kavą. Kvapai jos neerzino, neapykino. Gal dar per anksti ką nors jausti?

– Labas rytas, – Domas kyštelėjo į virtuvę susivėlusią plaukų kupetą ir pagalvės dryžiais išmargintą skruostą.

– Labai labas, – juokdamasi atsakė ji.

– O, kažkas naujo. Gerai miegojai?

– Ne, ne tai, – ji nebesulaikė iš veido lipančios šypsenos.

– Kas?

– Mes... aš laukiuosi!

– O!

Tas „O!“ buvo kiek sumišęs, jo veido išraiška sunkiai įskaitoma. Paula negalėjo suprasti, ar Domas sutriko, ar iš tiesų džiaugiasi. Gal jis viena koja dar sapnų karalystėj?

– Manau, nueik pas gydytoją. Tada viskas bus aišku.

– Nueisiu. Dabar dar neverta karštligiškai skubėt, pats žinai.

Ji pyktelėjo supratusi, kad jo džiaugsmas racionaliai pamatuotas ir kad jis neabejotinai bijo to, kas jau kartą buvo nutikę. O gal jam visgi labiau rūpi stažuotė ir pažadėti aukso kalnai darbe, o ateinantis vaikas tėra trikdys? Nuvijo abejonę šalin. Ne, nevalia taip blogai galvoti apie savo žmogų.

Paula iš paskutiniųjų laikėsi dešimt varginančio laukimo dienų. Virpančiomis rankomis ir besidaužančia širdimi nulėkė pas gydytoją. Pakeliui atrodė, kad apalps. Karštis mušė į smilkinius ir kaktą, nugara sruveno prakaito lašeliai. O kas, jei jie pasakys, kad kas nors negerai? Juk ji nieko aiškaus nejaučia. Ramiau turbūt būna tik tada, kai pajunti stiprius judesius. Nė nepastebėjo, kad virdama savo mintyse tuo pat metu lyg tešlą gniaužo automobilio vairą, o už jos stovinčio sidabrinio mersedeso vairuotojas be perstojo pypsi. Susigriebė, kai žalias šviesoforo signalas prieš akis jau ėmė mirksėti. Spustelėjo akseleratorių.

Atėjusiai pas gydytoją jai liepė pasirašyti procedūrų lapę. Drebančiose rankose vos nulaikė rašiklį, raidės akyse liejosi. Vardas, pavardė ir parašas priminė dantiraštį.

– Viskas bus gerai. Jūs taip nesijaudinkit, – ramino tamsiaplaukė malonaus veido seselė. – Gydytoja pakvies, luktelkit.

Paula laukė sėdėdama tarp dviejų kalnagūbrių, iš kurių kiekvienas skaičiavo jau kokį septintą mėnesį. Abi moterys buvo patogiai atsilošusios, viena sunkokai kvėpavo, atrodė kaip ištinusi. Paula matė, kaip kairėje sėdinčios moters pilvas subangavo – sujudėjo kūdikis. Moteris tyliai susijuokė ir ėmė glostyti

savo vaiką, įsitaisiusį už saugiausios pasaulyje užtvaros. Ir Paula būtų panašiai atrodžiusi, jei ne... Ji nervingai brūkštelėjo sau per plaukus, tarsi norėdama nubraukti neleistinas mintis. Ne apie tai dabar dera galvoti. Gana kamuotis.

Pusvalandis laukimo. Paula žvilgsniu kiaurai gręžė sienas, paveikslus, kampe stovintį fikusą, o priešais kabantį laikrodį ištyrinėjo iki menkiausių smulkmenų. Asketiškai baltas sieninis laikrodis su plonytėmis žydromis rodyklėmis ir žalsvais skaičiais. Kokią valandą šįkart jai išmuš? Laimės?

– Užeikit.

– Jūsų laukia gydytoja. Galit užeiti, – prie jos palinko malnioji seselė matydama, kad į pačios gydytojos kvietimą Paula nereaguoja.

Paula pašoko kaip į uodegą įkirpta. Iš sustingusių rankų iškrito praverta rankinė, ant grindų pabiro moteriškos smulkmenos, iškrito automobilio rakteliai. Degančiais skruostais pasilenkė surankioti daiktų.

– Leiskit jums padėti, – suskubo paslaugioji medicinos sesuo.

Rankiodama daiktus Paula pamažu susirinko ir šiandien išbarstytą save. Keletą kartų giliai įkvėpė ir ryžtingai žengė į gydytojos kabinetą.

– Sveika, kaip laikotės? – nepakeldama galvos minkštu balsu pasiteiravo medikė.

– Regis, neblogai, – sausiai šypsodamasi (sau) atsakė Paula.

– Klausau jūsų, – gydytoja pagaliau pakėlė galvą, šyptelėjo ir per akinių raginiais rėmeliais viršų įsistebeilijo į ją.

Paula susijaudinusi greitakalbe nupasakojo padėtį. Gydytoja patikino, kad žinios puikios, telieka žvilgtelėti.

Drebulys vėl grįžo, tik šįkart dvigubai stipresnis. Paulai vos pavyko nusirengti ir atsigulti ant apžiūros kėdės.

– Pasistenkit nurimti, nors puikiai suprantu, kad nelengva. Bet juk žinot, kad nei jums, nei kūdikiui didelis stresas nėra pagaidautinas, ypač šiuo etapu, – aksominiu balsu kalbėjo daktarė.